

263. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vereeniging van de gemeenten *Enschede* en *Lonneker*.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden, waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 13 December 1933.

WILHELMINA.

263. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* te vereenigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

1. De gemeenten *Enschede* en *Lonneker* worden vereenigd.
2. De vereenigde gemeente draagt den naam van *Enschede*.
3. De vereeniging komt tot stand met ingang van 1 Mei 1934.

Artikel 2.

1. Alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen van de opgeheven gemeenten gaan over op de nieuwe gemeente *Enschede*, zonder dat daarvoor eene nadere akte wordt gevorderd.
2. Voor zoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

Artikel 3.

1. De candidaatstelling en de eventueele stemming voor de verkiezing van de leden van den raad der nieuwe gemeente *Enschede* geschieden op de dagen, door Gedeputeerde Staten van *Overijssel* te bepalen.

2. Tot deelneming aan deze verkiezing zijn bevoegd de personen, voorkomende op de volgens artikel 4 dezer wet geldende lijsten van kiezers voor den gemeenteraad.

3. De raad van de opgeheven gemeente *Enschede* benoemt de hoofdstembureaux en de stembureaux voor deze verkiezing, nadat, zoo noodig, door dien zelfden raad artikel 31, derde lid, der kieswet is toegepast, en onderzoekt de geloofsbrieven der leden van den raad der nieuwe gemeente.

4. Met afwijking van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, der gemeentewet geldt, voor de toepassing van artikel 5 en artikel 86 dier wet in de nieuwe gemeente het getal inwoners, dat op 30 April 1934 volgens de bevolkingsregisters der opgeheven gemeenten aanwezig is, zooals dit door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, burgemeester en wethouders van de opgeheven gemeente *Enschede* gehoord, wordt vastgesteld.

5. De dag der eerste vergadering van den raad der nieuwe gemeente *Enschede* wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*.

6. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in de artikelen 29 en 87 der gemeentewet hebben de leden van den nieuwgekozen raad en de door dien raad te kiezen wethouders zitting uiterlijk tot den eersten Dinsdag van September 1939.

Artikel 4.

1. De in de opgeheven gemeenten op 30 April 1934 bestaande kiezerslijsten voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en van den gemeenteraad vormen te zamen de kiezerslijst der nieuwe gemeente en blijven van kracht totdat zij overeenkomstig de kieswet door eene nieuwe kiezerslijst zijn vervangen.

2. De op 30 April 1934 bestaande kiezerslijsten, bedoeld in het eerste lid, worden, voor zooveel noodig, aangevuld met de vermelding van de plaats der woning van elken kiezer op den eersten Januari van het jaar der vaststelling en met de vermelding van het nummer van den kieskring en van het stemdistrict, waartoe hij dientengevolge behoort. Zij, die tengevolge van hunne verhuizing in den loop van het jaar 1933 van de gemeente *Enschede* naar de gemeente *Lonneker* en omgekeerd niet als kiesgerechtigd voor den gemeenteraad op de op 30 April 1934 bestaande kiezerslijsten voorkomen, worden daarop alsnog geplaatst.

3. De ingezetenen der opgeheven gemeenten worden voor het opmaken van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad met ingang van 1 Mei 1934 als ingezetenen der nieuwe gemeente beschouwd.

Artikel 5.

1. De uitkeering uit het gemeentefonds, ingevolge artikel 3, onder a, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* overeenkomstig de bepalingen dier wet en van Ons besluit van 4 November 1929 (*Staatsblad* n°. 476), sedert gewijzigd, vastgesteld door het vijfjarig tijdvak, aanvangende met het uitkeeringsjaar 1931/1932, vervalt met ingang van het uitkeeringsjaar 1934/1935.

2. De uitkeering uit het gemeentefonds, in het vorig lid bedoeld, bedraagt met ingang van het uitkeeringsjaar 1934/1935 voor de nieuwe gemeente de som, welke de gemeente *Enschede* uit dien hoofde zou hebben ontvangen.

3. Gedurende den tijd, dat de burgemeesters en secretarissen wachtgeld genieten krachtens deze wet, zal de nieuwe gemeente van het Rijk jaarlijks eene bijdrage in die wachtgeld

ontvangen en wel in dezelfde verhouding als waarin de door de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* te zamen laatstelijk genoten uitkeering ingevolge artikel 3, onder *a*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, staat tot de door de genoemde ambtenaren te zamen laatstelijk vóór 1 Mei 1934 genoten jaarwedden.

Artikel 6.

1. De uitkeering per inwoner uit het gemeentefonds ingevolge artikel 3, onder *b*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* overeenkomstig de bepalingen dier wet en van Ons besluit van 4 November 1929 (*Staatsblad* n°. 476), sedert gewijzigd, vastgesteld voor het vijfjarig tijdvak, aanvangende met het uitkeeringsjaar 1931/1932, vervalt met ingang van het uitkeeringsjaar 1934/1935.

2. De uitkeering uit het gemeentefonds, in het vorig lid bedoeld, bedraagt met ingang van het uitkeeringsjaar 1934/1935 voor de nieuwe gemeente de som, welke verkregen wordt door de gezamenlijke bedragen, welke de gemeenten, waaruit de nieuwe gemeente is ontstaan, in totaal uit dien hoofde over het uitkeeringsjaar 1934/1935 zouden hebben ontvangen, te deelen door het gezamenlijk aantal inwoners dier gemeenten op 1 Januari 1934.

Artikel 7.

Voor de bepaling van de uitkeering per inwoner, bedoeld in artikel 9 der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor het vijfjarig tijdvak, aanvangende met het uitkeeringsjaar 1936/37, worden de cijfers, voor zoover zij moeten worden ontleend aan belastingjaren, rekeningsjaren of data, welke voor het tijdstip van de vereeniging vallen, berekend naar de som dier cijfers voor de gemeenten, waaruit de nieuwe gemeente is ontstaan, met inachtneming van het bepaalde in het tweede, derde en vierde lid van dit artikel.

2. Het belastbaar (zuiver) inkomen per aangeslagene en per inwoner wordt berekend door eerst het totaal van alle inkomens te bepalen en door dit vervolgens te deelen, onderscheidenlijk door het gezamenlijk aantal aangeslagenen en door het gezamenlijk aantal inwoners der gemeenten, waaruit de nieuwe gemeente is ontstaan.

3. De ter voldoening aan het bepaalde in artikel 42, derde lid, van het Koninklijk besluit van 4 November 1929 (*Staatsblad* n°. 476), door Gedeputeerde Staten van *Overijssel* of, in beroep, door Onze Ministers, met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), belast, genomen besluiten tot vaststelling voor de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* van het bedrag, voorgesteld door de letter *u* voor de rekeningsjaren 1930, 1931 en 1932, vervallen.

4. Onze Ministers, met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388) belast, geven voorschriften voor de vaststelling van het bedrag, in artikel 42 van het Koninklijk besluit van 4 November 1929 (*Staatsblad* n°. 476), sedert gewijzigd, voorgesteld door de letter *u* en voor de ter zake door het bestuur der nieuwe gemeente in te zenden opgaven, een en ander voor zoover die vaststelling en die opgaven betrekking hebben op rekeningen van de gemeenten *Enschede* en *Lonneker*.

Artikel 8.

1. De vermindering van de uitkeering per inwoner uit het gemeentefonds, ingevolge artikel 3, onder *b*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, op grond van het bepaalde in artikel I, eerste lid, der wet van 18 Maart 1932 (*Staatsblad* n°. 104), voor de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* vastgesteld, vervalt voor zooveel betreft het uitkeeringsjaar 1934/1935 en bedraagt voor de nieuwe gemeente de som van de voor de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* deswege vastgestelde bedragen.

2. Voor de toepassing van het tweede lid van artikel I der wet van 18 Maart 1932 (*Staatsblad* n°. 104), wordt het peil der wedden en loonen, inbegrepen het verhaal der pensioenbijdragen, op 1 Mei 1934 van de nieuwe gemeente vergeleken met het peil gedurende het jaar 1931 van de gemeente *Enschede*.

Artikel 9.

1. Zij, die voor een der opgeheven gemeenten tot gewoon of tot buitengewoon dienstplichtige bestemd werden, behouden deze bestemming na de vereeniging.

2. Voor de lichtingen 1935 en 1936 vormen de inschrijvingsregisters voor den dienstplicht van de opgeheven gemeenten te zamen het inschrijvingsregister van de nieuwe gemeente.

Artikel 10.

1. De in de opgeheven gemeenten bestaande lijsten, als bedoeld in artikel 15 van de Drankwet, blijven elk voor het gebied, waarvoor zij tot dusverre van kracht waren, gehandhaafd, terwijl de bepalingen van de Drankwet ten aanzien van die lijsten dienovereenkomstig zullen worden toegepast.

2. Met ingang van den dag, waarop Ons besluit, genomen op een voorstel als bedoeld in het derde lid van dit artikel, in werking treedt, gelden de lijsten in de nieuwe gemeente, met dien verstande, dat de namen van de daarop voorkomende personen worden samengevoegd en geplaatst in volgorde van de dagen, waarop hun verzoeken om vergunning inkwamen; voor zoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen, gaat de in leeftijd oudere voor; bij gelijken ouderdom beslist het lot.

3. De bij Onze besluiten van 31 December 1920, n°. 174 en 24 December 1925, n°. 71, onderscheidenlijk voor de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* vastgestelde maxima aantal vergunningen blijven in de nieuwe gemeente voor de gedeelten, waarvoor zij oorspronkelijk golden, van kracht, totdat daaromtrent door Ons op een door den raad der nieuwe gemeente te doen voorstel zal zijn beslist.

Artikel 11.

De nieuwe gemeente *Enschede* is verplicht, de onderwijzers van in de opgeheven gemeenten aanwezige openbare lagere scholen in denzelfden rang, waarin zij op 30 April 1934 werkzaam zijn, in dienst te nemen.

Artikel 12.

1. Aan de burgemeesters en vaste ambtenaren der opgeheven gemeenten, die tengevolge van de vereeniging worden ontslagen, wordt, voor zoover zij alsdan niet in de termen vallen om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 — te genieten, ten laste van de nieuwe gemeente *Enschede* een wachtgeld verleend met inachtneming van de volgende bepalingen.

Als vaste ambtenaren worden mede aangemerkt de ambtenaren in tijdelijken dienst, die een niet wezenlijk onderbroken diensttijd als zoodanig van ten minste 5 jaren hebben vervuld, tenzij zij belast zijn met werkzaamheden, welke een tijdelijk karakter dragen.

2. Aan de personen, bedoeld in het vorig lid, wordt wachtgeld toegekend:

a. voor zooveel zij op 1 Mei 1934 een diensttijd van ten minste 10 jaren hebben volbracht en het aantal jaren van dien diensttijd, te zamen met het aantal jaren van den leeftijd, dien zij ten tijde van het ontslag hebben bereikt, 60 of meer bedraagt, tot het tijdstip, waarop ingevolge het bepaalde in de volgende zinsnede van dit lid het wachtgeld eindigt;

b. voor de overigen gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd.

Het wachtgeld eindigt in ieder geval, zoodra de op wachtgeld gestelde in de termen valt om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 — te genieten.

Onder diensttijd wordt hier verstaan alle aan het ontslag voorafgaande tijd, welke in aanmerking komt voor pensioen, onverschillig in dienst van welk lichaam die tijd is doorgebracht, met dien verstande, dat alle diensttijd slechts éénmaal wordt medegesteld en diensttijd uit een nevenbetrekking slechts in aanmerking komt, indien het wachtgeld uit hoofde van ontslag uit die betrekking wordt toegekend.

3. Het bedrag van het wachtgeld wordt berekend naar de wedde of de som der wedden in den zin der Pensioenwet 1922, welke in de opgeheven betrekking of betrekkingen laatstelijk vóór 1 Mei 1934 werd of werden genoten, en wel, voor wat betreft de wedden, welke door of vanwege het bestuur van een der opgeheven gemeenten werden geregeld, volgens de op 1 Mei 1932 geldende wedderegeling, met dien verstande, dat de wedde of som der wedden dezelfde vermindering of vermeerdering ondergaat, welke de vaste kindertoelage zou ondergaan tengevolge van de wijziging van het aantal kinderen, dat voor die toelage in aanmerking komt, indien belanghebbende in dienst zou zijn gebleven. Voor de berekening van het wachtgeld worden tijdelijke en vaste kindertoelagen gelijkgesteld. Het wachtgeld is gedurende de eerste 3 maanden gelijk aan de in den eersten volzin omschreven wedde of som der wedden, en bedraagt daarna gedurende 3 maanden 85 en vervolgens 70 ten honderd van de vorenbedoelde wedde of som der wedden.

4. Wanneer de gemeente *Enschede* op of na den datum van de inwerkingtreding dezer wet op de wedde van zijn ambtenaren in verband met de tijdsomstandigheden een tijdelijke korting, anders dan door verruiming van het verhaal van pensioensbijdragen, gaat toepassen of een bestaande tijdelijke korting verhoogt, dan wordt de in het vorig lid bedoelde wedde voor de toepassing van dat lid en van het vijfde en zesde lid van dit artikel op overeenkomstige wijze geacht te zijn verminderd.

5. Wanneer de op wachtgeld gestelde uit of in verband met arbeid of bedrijf op of na 1 Mei 1934 inkomsten geniet of gaat genieten, welke hij op het tijdstip onmiddellijk vóór dezen datum niet genoot, wordt:

a. indien hij die inkomsten geniet als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922, zoodra en zolang het wachtgeld, vermeerderd met die inkomsten, voor zoover zij als wedde in den zin dier wet zijn aan te merken, en in ieder geval met inbegrip van kinderbijslag, de in het derde lid bedoelde wedde zou overschrijden, het wachtgeld met het bedrag dier overschrijding verminderd;

b. in de overige gevallen het wachtgeld voor den duur van die inkomsten met een bedrag gelijk aan de helft daarvan verminderd, met dien verstande echter, dat van die inkomsten buiten aanmerking blijft een bedrag gelijk aan het verschil tusschen het wachtgeld en de in het derde lid bedoelde wedde;

c. bij gelijktijdig genot van inkomsten als bedoeld onder *a.* en *b.*, het wachtgeld verminderd met het eventueel gedeelte der inkomsten onder *a.*, waarmede deze, vermeerderd met het wachtgeld, het bedrag der in het derde lid bedoelde wedde overschrijden, doch ten aanzien van de overblijvende inkomsten gehandeld, alsof zij alle onder *b.* vallen, echter met dien verstande, dat bij de in de tweede plaats bedoelde vermindering nimmer méér wordt afgetrokken dan de helft van de inkomsten onder *b.*

6. Gelijk gevolg als aan het genieten van inkomsten, als in het vorig lid bedoeld, zal zijn verbonden aan eene benoeming tot eene financieel gelijkwaardige betrekking, al wordt deze benoeming niet aangenomen, tenzij deze niet-aaneming geschiedt op grond van bezwaren, welke door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, deugdelijk worden verklaard.

Onder financieel gelijkwaardige betrekking wordt in dit lid verstaan eene betrekking of vereeniging van betrekkingen, welke

den belanghebbende een ten minste gelijk inkomen oplevert als de wedde of de som der wedden, in het derde lid bedoeld, alsmede eene ten minste gelijksoortige positie als die, welke hij laatstelijk vóór 1 Mei 1934 in de opgeheven betrekking of betrekkingen had. Met inkomen wordt hier, waar het eene betrekking als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 betreft, bedoeld de wedde in den zin dier wet, vermeerderd, indien die bijslag niet reeds in de wedde is begrepen, met kinderbijslag.

7. Bij verlies vóór het tijdstip, waarop het wachtgeld volgens het tweede lid uiterlijk eindigt, van de betrekking of andere bron van inkomsten, welke tot onthouding, intrekking of vermindering van wachtgeld leidde, wordt het wachtgeld niet toegekend respectievelijk verhoogd, wanneer Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, verklaren, dat het verlies het gevolg was van eigen schuld of van eigen verzoek, niet gegrond op deugdelijke redenen.

8. Indien de op wachtgeld gestelde ambtenares in het huwelijk treedt, vervalt voor den duur van dat huwelijk het wachtgeld.

9. Indien een wachtgeld, na onderbreking, opnieuw wordt genoten, wordt voor de bepaling van den duur en het bedrag van het wachtgeld de tijd der onderbreking geacht op wachtgeld te zijn doorgebracht.

10. Van het genot van inkomsten, als bedoeld in het vijfde lid, doet de op wachtgeld gestelde zoo spoedig mogelijk mededeeling aan burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente *Enschede*. De op wachtgeld gestelde is gehouden, ten aanzien van die inkomsten alle door genoemd college en door Gedeputeerde Staten van *Overijssel* verlangde inlichtingen te verstrekken.

De op wachtgeld gestelde ambtenares, die in het huwelijk treedt, doet daarvan eveneens onverwijld mededeeling aan burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente *Enschede*.

De op wachtgeld gestelde is verplicht, op eerste schriftelijke aanzegging van burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente *Enschede* eene aanvraag in te dienen tot het verkrijgen van invaliditeitspensioen en zich te onderwerpen aan het in verband daarmee te verrichten geneeskundig onderzoek als bedoeld in artikel 74 der Pensioenwet 1922.

Indien de op wachtgeld gestelde de in dit lid bedoelde verplichtingen niet nakomt, kunnen Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente *Enschede*, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, het wachtgeld geheel of gedeeltelijk vervallen verklaren.

11. Voor de ambtenaren der opgeheven gemeenten wordt bij benoeming in de nieuwe gemeente *Enschede* voor de regeling van hunne wedde de diensttijd in aanmerking genomen, in gelijke betrekking in de gemeente, waarin zij op 30 April 1934 werkzaam waren, vervuld.

12. Geschillen over de toepassing van dit artikel worden, burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente *Enschede* benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, beslist door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*.

Artikel 13.

1. De tijd, gedurende welken krachtens deze wet wachtgeld is toegekend, wordt als diensttijd in den zin der Pensioenwet 1922 aangemerkt, voorzover deze tijd niet parallel loopt met diensttijd als ambtenaar in een betrekking, bedoeld in artikel 3 of 4 der Pensioenwet 1922, waarin de betrokkene is herplaatst.

2. Gedurende den tijd, op wachtgeld doorgebracht, geldt als pensioensgrondslag het bedrag van den pensioensgrondslag of de som der pensioensgrondslagen, welke met inachtneming van de eerste alinea van het derde lid van artikel 12 voor den betrokkene zouden hebben gegolden. Verkrijgt de betrokkene na zijn

ontslag opnieuw de hoedanigheid van ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 met een pensioensgrondslag of een som van pensioensgrondslagen lager dan die uit de opgeheven betrekking of betrekkingen, dan wordt voor de toepassing van de artikelen 33 en 151 der Pensioenwet 1922 de wedde of de som der wedden in de nieuwe betrekking of betrekkingen geacht te zijn verhoogd tot het bedrag van de wedde of de som der wedden, bedoeld in vorengenoemd lid.

3. De nieuwe gemeente *Enschede* is voor de betrokken personen de bijdrage voor eigen pensioen verschuldigd op den voet van artikel 35 en artikel 36, eerste lid, onder a, der Pensioenwet 1922, berekend naar den in het vorige lid aangegeven pensioensgrondslag en in geval van herplaatsing naar het verschil tusschen dezen pensioensgrondslag en dien of die, welke voor de na het ontslag aanvaarde betrekking of betrekkingen zonder de werking van het vorige lid zou of zouden hebben gegolden.

4. De nieuwe gemeente *Enschede* kan van de in het vorig lid bedoelde bijdrage op de betrokken personen verhalen op den voet van het vierde lid van artikel 36 der Pensioenwet 1922, echter met beperking tot het bedrag, dat zou kunnen worden verhaald volgens de bepalingen, welke laatstelijk vóór 1 Mei 1932 van kracht waren in de gemeente, waar de opgeheven betrekking werd vervuld.

5. Bijdragen voor inkoop van dienstdijd voor pensioen voor de in dit artikel bedoelde personen door de opgeheven gemeenten verschuldigd, komen rechtstreeks ten laste van de nieuwe gemeente *Enschede*. Het verhaal daarvan geschiedt overeenkomstig de bepalingen, die laatstelijk vóór 1 Mei 1932 in eerstgenoemde gemeente van kracht waren.

6. Het laatste lid van artikel 12 is van toepassing.

Artikel 14.

1. De bij het in werking treden dezer wet in de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* bestaande besluiten en ambtenaren zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat door het bevoegd gezag eene nadere regeling is getroffen.

2. De bij het in werking treden dezer wet in de gemeente *Enschede* bestaande machten zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat zij overeenkomstig de bepalingen dezer wet door andere zijn vervangen.

3. De reglementen van orde voor de vergaderingen van den raad en van het college van burgemeester en wethouders alsmede de bestaande instructies voor den secretaris en den ontvanger der gemeente *Enschede* gelden voor de nieuwe gemeente, totdat zij door andere zijn vervangen.

Artikel 15.

Met ingang van 1 Mei 1934 vervalt in wetten en daarop gegronde voorschriften de vermelding als gemeente van *Lonneker* en wordt onder *Enschede* verstaan de nieuwe gemeente van dien naam.

Artikel 16.

Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te , den

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

263. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING. 1)

De gemeente Enschede wordt geheel door de gemeente Lonneker omsloten. De grenzen dezer gemeenten vormen twee nagenoeg concentrische cirkels, vanuit het centrum der gemeente Enschede als middelpunt getrokken. Het laat zich hooren, dat, gegeven deze geografische situatie, in verband met de, door de zich ontwikkelende katoenindustrie, voortschrijdende expansie der gemeente Enschede, daaruit moeilijkheden moesten rijzen. De industrie trok veel bevolking naar Enschede, zoowel arbeiders als gegoeden. Bij gebreke van voldoende en aangename woongelegenheden aldaar, waren dezen, vaak tegen hun zin, genoodzaakt zich in de gemeente Lonneker te vestigen. Een breede strook van Lonneker rondom Enschede gevoelt zich en is dan ook practisch Enschede.

Niet alleen echter bevolking, doch ook verschillende belangrijke publieke diensten der gemeente Enschede moesten buiten de gemeentegrenzen worden ondergebracht. Zoo liggen o. m. pompstation, gasfabriek, gemeentereiniging, rioolwaterzuivering en begraafplaats van Enschede op Lonnekersch gebied. Dat verschillende bedrijven en diensten der gemeente Enschede zich bevinden op het gebied van de gemeente Lonneker, heeft nooit gestrekt tot eene gemakkelijke en eenvoudige behandeling van zaken. Weliswaar kan niet worden gezegd, dat zich bepaald onoverkomelijke bezwaren hebben voorgedaan, doch het is, afgezien nog van het zonderlinge van den bestaanden toestand, zonder meer duidelijk, dat medezeggenschap over vestiging en wijze van exploitatie van die bedrijven en diensten door het bestuur eener afzonderlijke gemeenschap, welke er niet of slechts zijdelings belang bij heeft, kan voeren tot ongewenschte verhoudingen en dat door de omslachtiger wijze waarop regelingen in gemeenschappelijk overleg tot stand plegen te komen, normale ontwikkeling en snelle aanpassing in hooge mate worden belemmerd, in het bijzonder in het onderhavige geval, waarbij deze regelingen zich over een zeer groot deel der gemeentelijke gestie in haar vollen omvang tot in onderdeelen moeten uittrekken. De geschetste moeilijkheden zullen zich in nog aanzienlijk sterker mate doen gevoelen, wanneer de, reeds jaren bestaande, plannen voor den bouw van een uitgebreid havencomplex, aansluitende aan het geprojecteerde kanaal door Twenthe, en voor de noodig gebleken uitbreiding van het stationsemplacement tot stand zouden moeten komen buiten den publiekrechtelijken sfeer van Enschede.

Ten einde aan deze bezwaren althans in hoofdzaak tegemoet te komen, hebben de gemeentebesturen van Enschede en Lonneker reeds herhaalde malen onderhandelingen aangeknoopt over afstand van grondgebied door Lonneker aan Enschede. Deze onderhandelingen zijn steeds afgestuit op de omstandigheid, dat, indien aan de gemeente Enschede zou worden toegevoegd een zoodanig gedeelte, dat een rationeele toestand ontstaat, het resteerend gedeelte der gemeente Lonneker een lastig en duur bestuurbare, smalle cirkelomtrek zonder bestaansmogelijkheid zou opleveren. Een rationeele oplossing toch zou hierin bestaan, dat bij de gemeente Enschede zou worden gevoegd een gebied rondom Enschede, waarin liggen de kring, welke thans reeds practisch Enschede is; de publieke diensten en bedrijven van Enschede; en de terreinen, waarin de havenwerken en het stationsemplacement komen te liggen. Aangezien in dit gebied evenwel nagenoeg uitsluitend een minder draagkrachtige en in hoofdzaak uit arbeiders bestaande bevolking woont, zou de billijkheid medebrengen, dat bovendien aan Enschede zou worden toegevoegd een gedeelte, waarop beter gesitueerden zijn gevestigd, zulks ter compensatie van de hooge kosten, welke de gemeente Enschede moet ten koste leggen aan de uitvoering van laatstbedoelde werken, welke toch evenzeer aan

¹⁾ De bij deze Memorie van Toelichting overgelegde stukken zijn nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.